

HEIKKI NIEMELÄINEN:

EURON RISKIT HALLITAAN, RAPORTOINTIA EI

Kirjoittaja on Kuntien takauskeskuksen toimitusjohtaja.

”Olemme tyytyväisiä euroon maksuvälineenä ja kansantaloutemme rahayksikkönä, mutta emme riskien lähteenä.”

Kuinka todennäköistä on, että Suomi poistuu eurosta? Valtiojohdon linjauksista ja kansalaismielipiteestä piirtyy esiin käsitys, jonka mukaan Suomi ja suomalaiset ovat tyytyväisiä euroon rahayksikkönä. Tyytymättömyys kohdistuu euron riskeihin.

Kuinka suuria nuo riskit ovat? Elinkeinoelämän valtuuskunnan toimitusjohtaja Vesa Vihriälä antaa oman vastauksensa aiemmin syyskuussa julkaistussa Eva-analysysissä EU:n ajolähtö – Kriisiunionista yhteisvastuun unioniin. Hän päätyy lukemiin, joiden sopimusperusta on joko epäselvä tai puutteellinen.

Vihriälän ajatuskulun mukaan jonkin maan kansallisessa keskuspankissa tapahtuva merkittävä tappio johtaisi yhteisvastuun myötä tilanteeseen, jossa myös Suomen Pankki saisi ulosottokelpoisen laskun maksettavakseen. Käsitykselle ei ole tukea eurojärjestelmän säännöissä. Eurojärjestelmä ei ole tappioiden suhteen yhteisvastuullinen.

Vihriälä käsittää virheellisesti Euroopan keskuspankkijärjestelmän rahan tarjontaan liittyvät riskit. Rahan luomiseen liittyviä epätasapainoja eurojärjestelmässä (Target2) on noin tuhat miljardia euroa. Suomen saamiset eurojärjestelmältä ovat noin 60 miljardia euroa. Nämä saavat Euroopan keskuspankkijärjestelmästä on turvattu, sillä Suomen Pankilla on itsellään oikeus veloittaa tiliään Euroopan keskuspankissa.

Myös jonkin euromaan ja sen keskuspankin täydellisen konkurssin sattuessa luotu raha jää kiertoon ja toteuttamaan yleishyödyllistä tehtäväänsä Euroopassa. Koska raha ei katoa, tappioksi muodostuu vain menetetty korkotulo, kun kiertoon jäävän setelin oikeudellinen yhteys keskuspankkiin katoaa. Koska muuta tappiota ei synny, ei synny myöskään velvollisuutta tappioiden korvaamiseen.

Rahahuoltoon liittyvään yleishyödylliseen tehtäväänsä Euroopan keskuspankkijärjestelmä on hyvin laadittu ja sopimusperustaltaan ehjä kokonaisuus. Tuon tehtävän ulkopuolella alkaa tuntematon ja lakiaukkoinen maaperä, jossa tarve riskien hallintaan lisääntyy ja korostuu, kunnes lakiaukot on katettu säännöspohjaa kehittämällä. Erikoisen riski muodostuu, kun lakiaukkoa on ryhdytty kattamaan oletetuilla säännöillä ja tulkinnoilla ilman toimivaltaa. Ilmiötä kutsutaan arkisesti omavaltaisuudeksi.

”Eurojärjestelmä ei ole tappioiden suhteen yhteisvastuullinen.”

Riskien hallintaa tehdään numeroilla. Sen oikea termi ei ole nyt Suomessa käyttöön yleistynyt laskennallinen vastuu. Laskennallisuuden asemesta oikea termi on oikeus-toimikelpoinen, siis ulosottokelpoinen vastuu tai sitoumus.

Tähän kysymykseen niin valtiovarainministeriön kuin myös Suomen Pankin tulisi antaa vastaus numeroina. Koska tuo lukema vaihtuu ajassa ja tehtyjen päätösten myötä, lukema tulisi ilmoittaa esimerkiksi kuukausittain tilintarkastettuna. Tämä raportointi jo orastaakin valtiovarainministeriön sivuilla, mutta sen kehitystyö tulisi saattaa loppuun.

Näillä perusteilla vastaus Suomen euroeron todennäköisyydestä tiivistyy raportoinnin kehittämiseen. Kun riskit tunnistetaan ja ne havaitaan kohtuullisiksi ja eduskunnan hallinnassa oleviksi, on ilmeistä, että Suomen todennäköisyys eurosta poistumiselle on ja pysyy sangen vähäisenä.

Olemme tyytyväisiä euroon maksuvälineenä ja kansantaloutemme rahayksikkönä, mutta emme riskien lähteenä.

KIRJOITUS ON JULKAISTU HELSINGIN SANOMIEN MIELIPIDESIVULLA 28.9.2012